

Conclusie van plaatsvervangend advocaat-generaal H. Lenaerts
in de zaak 90/3

DE MOLDER H.

t/ BELGISCHE MOTORRIJDERSBOND v.z.w.

A 90/3/4

en ten aanzien van

1. Royale belge n.v.
2. VERHULST C.
3. Nationaal Verbond der Socialistische Mutualiteiten
4. DE MOLDER E. en CHARLIER L.

Onderwerp van de vraag.

In zijn arrest van 1 maart 1990 stelt het Belgische Hof van Cassatie de volgende vragen van uitleg :

"1. Moet artikel 4, § 2, van de Gemeenschappelijke Bepalingen behorende bij de Benelux-Overeenkomst betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen, voor zoveel nodig mede in verband met artikel 3 van die Overeenkomst, aldus worden begrepen dat (a) uit de verplichte verzekering kan worden uitgesloten alleen de schade veroorzaakt door motorrijtuigen terwijl die aan een snelheidsregelmaticheids- of behendigheidsrit of -wedstrijd deelnemen, dan wel aldus dat (b) mede van de verplichte verzekering kan worden uitgesloten de schade veroorzaakt door deelneming van de betrokken motorrijtuigen aan het verkeer vóór en met het oog op zodanige rit of wedstrijd, en nadien, ter afsluiting daarvan ? 2. Ingeval het antwoord luidt als onder 1 (b), naar welke maatstaf wordt dan de grens van de schade die kan worden uitgesloten vastgesteld ?"

Uiteenzetting van de zaak.

Hugues De Molder nam deel aan een motorwedstrijd en veroorzaakte een ongeval toen hij van het rennerskwartier naar de start reed langs een weg die aan de toeschouwers was voorbehouden. Deze weg lag "binnen de betalende omheining maar buiten de door de renners gebruikte piste".

Volgens het bestreden arrest, op 20 maart 1989 door het Hof van Beroep te Antwerpen gewezen, was de Belgische Motorrijdersbond niet verplicht de aansprakelijkheid van De Molder voor dit ongeval te laten dekken door de bijzondere verzekering die hij als organisator van de motorwedstrijd had gesloten ter uitvoering van artikel 20 van de Belgische WAM-wet van 1 juli 1956. Het hof van beroep grondt deze beslissing op de overweging dat "de schade niet voortvloeit uit het deelnemen door (De Molder) aan de kwestieuze snelheidswedstrijd, doch wel uit het feit dat hij buiten deze wedstrijd reed op een weg waarop hij niet mocht rijden; dat hieraan geen afbreuk gedaan wordt door het feit dat hij zulks deed om zich naar de startplaats van de wedstrijd te begeven teneinde er aan deel te nemen".

De Molder betoogt dat de bijzondere verzekering bedoeld in artikel 20 van de WAM-wet "niet alleen de schadegevallen dient te dekken overkomen tijdens deze ritten of wedstrijden, doch tevens, onder meer, de risico's verbonden aan de verplaatsingen der rijders, voorafgaand aan en met het oog op deze ritten of wedstrijden, of daaropvolgend, ter afsluiting van de ritten of wedstrijden".

Het Hof van Cassatie stelt vast dat "de omvang van de bijzondere dekking, verlangd door artikel 20 van de wet, ten minste gelijk is aan de omvang van de schade die krachtens artikel 4, § 2, uit de algemeen verplichte verzekering kan worden uitgesloten" en "dat artikel 4, § 2, van de genoemde wet overeenstemt met artikel 4, § 2, van de Gemeenschappelijke Bepalingen behorende bij de Benelux-Overeenkomst betreffende de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen". Daarom is een vraag van uitlegging van artikel 4, § 2, noodzakelijk om over het cassatieberoep uitspraak te doen.

Toepasselijke bepalingen.

Artikel 4, § 2, van de Gemeenschappelijke Bepalingen luidt :

"Van de verzekering kan worden uitgesloten de schade, die voortvloeit uit het deelnemen van het motorrijtuig aan snelheids-, regelmatigheids- of behendighedsritten en -wedstrijden, waartoe van overheidswege verlof is verleend".

Lid 1 van artikel 3 van de Benelux-Overeenkomst, waarvan de vraag melding maakt, bepaalt :

"Ten einde te voorkomen dat de benadeelden schade lijden ten gevolge van een uitsluiting van de verzekering, zoals de wordt toegestaan door § 2 van artikel 4 van de bij deze Overeenkomst behorende Gemeenschappelijke bepalingen, verbinden de Verdragsluitende Partijen zich de bevoegdheid tot het organiseren van snelheids-, regelmatigheids- of behendighedsritten of -wedstrijden voor motorrijtuigen afhankelijk te stellen van een vergunning van overheidswege.

Zodanige vergunning kan slechts worden verleend, indien een verzekering, welke aan de bij deze Overeenkomst behorende Gemeenschappelijke bepalingen beantwoordt, de burgerrechtelijke aansprakelijkheid dekt van de organisatoren en van de personen bedoeld in artikel 3 van de genoemde bepalingen".

Artikel 20 van de Belgische WAM-wet is ter uitvoering van deze bepaling genomen.

Bespreking van de vraag.

Terecht merkt de Motorrijdersbond in zijn memorie op dat artikel 4, § 2, van de Gemeenschappelijke Bepalingen de uitsluiting van de verzekering beperkt tot de schade die

voortvloeit uit het deelnemen van het motorrijtuig aan de genoemde ritten en wedstrijden. Het deelnemen omvat niet wat vóór of na de georganiseerde rit of wedstrijd gebeurt. De renner die naar die startplaats rijdt, het parcours tijdens de wedstrijd verlaat of na de aankomst terugkeert naar het rennerskwartier of elders, neemt niet deel aan de rit of wedstrijd.

Deze uitlegging wordt bevestigd door de verantwoording die de Gemeenschappelijke Toelichting van de uitsluiting geeft. "Snelheids-, regelmatigheids- en behendigheidsritten en wedstrijden scheppen een risico dat onmogelijk kan worden beschouwd als te zijn gedekt door een op de gebruikelijke voorwaarden afgesloten aansprakelijkheidsverzekering"(1).

Het spreekt vanzelf dat dit uitzonderlijk risico alleen verbonden is aan de snelheids-, regelmatigheids- en behendigheidsritten en -wedstrijden zelf. Tijdens deze ritten en wedstrijden nemen de renners bewust een aantal elementaire veiligheidsmaatregelen niet in acht en dienen zij de meeste voorschriften die de verkeersveiligheid normaal waarborgen, niet na te leven. De verantwoordelijkheid voor de veiligheid, inzonderheid van de toeschouwers, rust dan hoofdzakelijk op de organisatoren.

Om die reden verplicht artikel 3 van de Benelux-Overeenkomst de organisatoren een bijzondere verzekering aan te gaan. Lid 2 van dit artikel voorziet daarbij evenwel in de mogelijkheid dat ieder der Verdragsluitende Partijen in haar wetgeving bepaalt "dat de schade toegebracht aan bestuurders en andere inzittenden van motorrijtuigen die deelnemen aan de ritten of wedstrijden (...), alsook de schade toegebracht aan die motorrijtuigen van deze verzekering worden uitgesloten"

(1) Gemeenschappelijke Toelichting bij artikel 4 van de Gemeenschappelijke Bepalingen, Benelux-Basisteksten, deel 4/II. Verzekering motorrijtuigen, blz. 40.

Ook hier luidt de verantwoording van de Gemeenschappelijke Toelichting: "De buitengewone risico's die aan dergelijke ritten zijn verbonden en door de deelnemers vrijwillig worden aangegaan, kunnen namelijk aanleiding geven tot prohibitieve verzekeringspremies en herverzekering uitermate bemoeilijken" (1).

Buiten de ritten en wedstrijden zijn de deelnemers verplicht de verkeerswetgeving na te leven, behoeven zij zich te gedragen zoals alle bestuurders van motorrijtuigen die aan het verkeer deelnemen. Aan de rijbewegingen die zij vóór en na de wedstrijd uitvoeren, zijn geen speciale risico's verbonden ; vóór en na moeten de renners alle veiligheidsvoorschriften naleven die de verkeerswetgeving voorschrijft, en moeten zij tegenover allen die zich op of rond het parcours bevinden de voorzichtigheid in acht nemen die van iedere weggebruiker wordt vereist.

Daaruit volgt uiteraard dat vóór en na de rit of wedstrijd ook dezelfde aansprakelijkheidsregels gelden als in het normale verkeer. Aangezien aan het verkeer buiten de rit of de wedstrijd geen bijzondere risico's verbonden zijn is er ook geen reden om de gewone verzekering uit te sluiten en de aansprakelijkheid door een bijzondere verzekering te laten dekken.

(1) Gemeenschappelijke Toelichting bij artikel 3 van de Benelux-Overeenkomst, op. cit., blz. 28.

In zijn memorie merkt De Molder op dat "geen onderscheid dient gemaakt tussen risico's verbonden aan de wedstrijd stricto-sensu dan wel aan een oefenrit of testrit (die even risicovol is)". De vraag of zodanige ritten onder artikel 4, § 2, van de Gemeenschappelijke Bepalingen vallen, is hier niet aan de orde. Opgemerkt moge worden dat artikel 4, § 2, evenals overigens artikel 3, lid 1, van de Benelux-Overeenkomst, niet alleen over "wedstrijden", maar ook over "ritten" spreekt. In zoverre oefen- en testritten snelheids-, regelmatigheids- of behendigheidsritten zijn, gaat het zeker niet om "deelneming aan het verkeer (...) vóór en met het oog op zodanige ritten, en nadien, ter afsluiting daarvan". Op de aangehaalde opmerking van De Molder dient in deze zaak derhalve niet nader te worden ingegaan.

Besluit.

Ik meen dat de eerste vraag als volgt dient te worden beantwoord :
met toepassing van artikel 4, § 2, van de Gemeenschappelijke Bepalingen kan van de verzekering alleen worden uitgesloten de schade veroorzaakt door motorrijtuigen terwijl die aan een snelheids-, regelmatigheids- of behendigheidsrit of -wedstrijd deelnemen, en niet de schade veroorzaakt door deelneming van de betrokken motorrijtuigen aan het verkeer vóór en met het oog op zodanige rit of wedstrijd, en nadien, ter afsluiting daarvan.

De tweede vraag behoeft dan geen antwoord meer.

Brussel, 17 september 1990.

